

A hadtáp alakulatok mozgósítási gyakorlatainak tapasztalatairól

Dr. Csabai Károly ezredes, a hadtudományok kandidátusa

A hadtáp-magasabbegységek, -egységek (-alegységek), -intézetek, -szervek (továbbiakban: alakulatok) háborúra való felkészítésében kiemelt jelentőséggel bír azok mozgósítási felkészítése. A mozgósítási felkészítés komplex rendszabályai közül — a tanulmány témájával összhangban — csak a hadtáp alakulatok mozgósítási gyakorlataival kívánok foglalkozni, s a többi rendszabályt csak annyiban kívánom érinteni, amennyiben ez szükségesnek látszik.

A hadtápalakulatok mozgósítási felkészítése attól kezdve lépett intenzív szakaszba, amikor kezdetét vette a fontosabb hadtápalakulatok mozgósítási („M”) törzseinek létrehozása. Így került sor 1962-ben „M” törzs létrehozására. Ennek első eredményei már az 1964. évi „PANNÓNIA” gyakorlaton megmutatkoztak abban, hogy a mozgósított alakulatok a gyakorlat alapvető célkitűzését képező „M” készenletet az előírt idő alatt elérték. A gyakorlat tapasztalatai alapján ugyanakkor azt is megállapították, hogy a nemrég létrehozott „M” törzsek a mozgósított alakulatok háborús alkalmazásában kevésbé jártasak és ez alaposabb felkészítést igényel. Ezzel együtt a gyakorlat az „M” törzsek létének szükségességét és helyességét igazolta, ezt figyelembevéve a következő években további „M” törzsek létrehozása gyorsabb ütemben folytatódott és 1970-re szinte valamennyi fontosabb hadtápalakulat (az egészségügyi intézetek kivételével) rendelkezett „M” törzssel.

Az alakulatok „M” törzsei mellett egyre inkább szükségessé vált az azokat összefogó, közvetlenül irányító, „M” hadrendi előljáró középírányító szervek „M” törzsei létrehozásának szükségessége. Így került sor a középírányító „M” törzsek, valamint az MN tábori hadtápfőnökség létrehozására.

A középírányító szervek „M” törzsei viszonylag hamar megtalálták helyüket, kialakították munkamódszereiket és jelentős szerepet játszottak az alárendeltségükbe tartozó „M” törzsek mozgósítási felkészítésében, ellenőrzésében, azok mozgósítási gyakorlatainak előkészítésében és levezetésében. Sőt mint az adott tagozat vezető szerveinek „M” törzsei, fontos bázisát képezték az „M” esetén megalakuló adott vezető szervnek és je-

lentős mértékben járultak hozzá saját vezető szervük parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatainak sikeres végrehajtásához. Vonatkozik ez elsősorban a seregest MAAF „M” törzsére, amely megalakulása óta több ízben hajtott végre mozgósítást, vett részt gyakorlatokon, az MN előretolt anyagi alapfőnökségre, amely már az 1967. évi „SÁRVÁR” gyakorlaton operatív csoporttal szerepelt, majd 1971-ben a „KOMPLEXITÁS” fedőnevű „M” összekovácsolási, anyagi biztosítási rendszergyakorlaton teljes állományal résztvett. A közlekedési magasabbegységek „M” törzsei is számtalan gyakorlaton vettek részt, melyek közül legjelentősebb az 1969. évi „TRANZIT” „M” összekovácsolási, közlekedési rendszergyakorlat volt.

Kiemelt jelentőségű feladatot oldott meg az MN tábori hadtápfőnökség „M” törzse, amely teljesen új, addig kimunkálatlan feladat előtt állt, s a tábori hadtáp nagyszámú alakulata általános alkalmazási kérdéseinek kimunkálásával párhuzamosan kellett végeznie saját mozgósításával és az alárendelt „M” törzsek közvetlen irányításával járó feladatokat. Ily módon jelentős mértékben járult hozzá az 1968. évi „HORTOBÁGY” fedőnevű „M” összekovácsolási, tábori hadtáp vezetési rendszergyakorlat sikeréhez.

Külön kell feltétlenül méltatni az MN hadtáp központi „M” törzs tevékenységét, amely létrejöttétől kezdve jelentőségében és volumenében is a legtöbb feladatot oldotta meg, hozzájárulva ezzel a felső hadtáp vezetőszervek közvetlen „M” törzs irányítási és ellenőrzési feladatoktól való mentesítéséhez. Ezenkívül végzi 1969-től valamennyi központi és tábori hadtápalakulat személyi, technikai, anyagi biztosításával kapcsolatos feladatokat, irányítja közvetlenül az „M” bázishálózat fejlesztésével kapcsolatos tevékenységet. Közvetlenül végzi a központ hadtáp alakulatok „M” összekovácsolási gyakorlatai során a mozgósítással és leszereléssel kapcsolatos feladatokat és az MNHF-ség MIOCS-aként biztosítja a szoros kapcsolat fenntartását az előjáró és területi „M” és kiegészítő, valamint népgazdasági szervekkel. A törzs feladata a közeljövőben a tartalékos hadkötelesek hadiruházattal való ellátásának befejeztével előreláthatólag tovább bővül a fluktuációs állomány ruházati biztosításának átvételével.

Az alakulatok „M” törzsei és a középirányító „M” törzsek létrejöttének, tevékenységének rövid áttekintése is meggyőzően bizonyítja azok szükségességét, életképességét és tevékenységük hasznosságát. Mindezt azért tartottam szükségesnek előrebocsátani, mert a hadtápalakulatok „M” felkészítésével kapcsolatos helyzet felvázolásánál, a problémák felvetésénél és azok megoldására vonatkozó javaslatok kialakításánál a békében élő és „M” megalakítási feladatokat végző, vagy „M” törzseket befogadó alakulatok mellett az „M” törzsek hálózatára, mint az „M” felkészítés egy évtizedes vívmányaira szilárdan támaszkodhatunk, s azok nélkül az „M” felkészítés jelenlegi színvonala — véleményem szerint — nem lett volna elérhető, s nem lehetne a felkészítés meglévő problémáira megnyugtató megoldást találni.

A tanulmány további részében az „M” összekovácsolási gyakorlatok („M” megalakítási, „M” összekovácsolási, kiképzési és szakharcászati gyakorlat) tapasztalataival kívánok foglalkozni.

A hadtápalakulatok mozgósításának végrehajtása

Az utóbbi időben lefolytatott „M” gyakorlatok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a mozgósítás feltételeinek (a területi biztosítás bevezetése, az „M” anyagok helyszínre való kiszállítása, tartalékos hadkötelesek beöltöztetése, a személyi állomány rendszeres felkészítése stb.) állandó javulásával arányosan évről évre javul az „M” végrehajtása. Ez mindenekelőtt a személyi és technikai eszközök időben való beérkezésében, a személyi állomány gyors felszerelésében, az alegységek gyors megalakításában és összekovácsolásában jut kifejezésre. Megszűntek vagy csaknem teljes egészében megszűntek még a 60-as évek második felében is előfordult olyan nehézségek, amelyek pl. a beöltöztetésből (megfelelő nagyságú ruha, lábbeli hiányából), az „M” anyag felvételezéséből (nagy távolságról történő vételezéskor gépkocsi meghibásodás miatt a felszerelés késett) az első étkezés elhúzódnásából adódott. Ma már a megalakításra kerülő „M” hadtápalakulatok általában az „M” elrendelésétől számított 16—18 óra múlva alaki szemlére felsorakozva elérik az „M” készenlétet és készek további feladat végrehajtására. Gyakorlatokról lévén szó, ezen idő alatt képesek a részükre kijelölt körletet berendezni és a következő naptól összekovácsoló kiképzést vagy hadtápbiztosítási feladatot (szállítás, sütés stb.) végrehajtani.

Mindez igen nagy eredménynek tekinthető, s ennek értékét nem csökkenthetik lényegesen a még előforduló hiányosságok sem, melyek kiküszöbölése még tovább javíthatja az „M” készenlét elérését. A gyakorlatok során tapasztaltak a következőkben összegezhetők:

A *személyi állomány biztosítása* terén túl nagy a fluktuáció, s ez lassítja a felszerelést, az állomány-rendezést. Még a VOLÁN vállalatoknál levő „M” törzsparancsnokok sem tudják a naprakészséget teljesen biztosítani, mivel a vállalatok létszám-fluktuációja havonta elég nagy, s a hónap elején végrehajtott egyeztetés esetén is fennáll az előbbi probléma. Vonatkozik ez elsősorban a gépjárművezetőkre, melyeknél azt a célkitűzést, hogy saját gépjárműveikkel vonuljanak be, eddig csak részben sikerült elérni. Igaz, ebben részben objektív okok játszanak közre (pl. korhatáron felüliek behívása nem lehetséges és célszerű), de úgy tűnik körültekintőbb és feszebb egyeztetéssel a probléma részben csökkenthető. A másik problémát a gépjármű nélkül bevonuló gépjárművezetők gépjárműre ültetése okozza. Ezt már célszerű előzőleg megtervezni és „M” szemle alkalmával pontosítani. A személyi biztosítás problémáit részben a rejtett betegek is fokozzák. Bár a személyi bevonulási helyen van orvos, aki a jelentkező betegeket megvizsgálja és ha kell szakorvosi vizsgálatra utasítja, de „jelentkező” hiányában a súlyos beteg már másnap, a biztonsági hányad leszerelése után az alakulat harcértékét befolyásolja károsan. Célszerű lenne a „jelentkezés”-t megkönnyíteni, s a súlyos betegek helyet így a biztonsági hányadból történne pótlás, ami a beteg és az alakulat érdekének egyaránt megfelelne.

Az első étkezés terén tapasztalható problémák megelőzése érdekében a gyakorlatok többségén a SOPRON-68 gyakorlat tapasztalatai alapján olyan helyes rendszer terjedt el, hogy a személyi állomány részére berendezett felszerelés kiegészítő helyen a felszerelési cikkekkal egyidejűleg az

első étkezés is kiadásra kerül (általában 1 db húskonzerv és 20—25 dkg kenyér). Ezzel lehetőség nyílik az ellátó alegységek megalakítására és a második étkezés szervezett biztosítására.

A gépjármű átvétellel kapcsolatos problémák alapvetően az előállítás idejében, az átadásra előállított járművek működésében, az átvétel gyors végrehajtásában jelentkeznek. A lefolytatott gyakorlatok (KOMPLEXITÁS-71, BORSOD-72) tapasztalatai egyértelműen bizonyítják, hogy a VOLÁN vállalatok túnyomó többsége által biztosított járművek az előírt időben és csaknem teljes egészében átvételre kerülnek. Ugyanakkor a más vállalatok, főleg mezőgazdasági tsz-ek, által biztosított járművek jelentős része nem került átvételre, elsősorban üzem- és forgalombiztonsági, gumibroncs hiányosságok miatt. Egyre ritkábban, de előfordul még olyan eset is, hogy a szállító alegységek részére szükséges gépjármű állományt az előírt időre nem sikerült átvenni. Ez történt pl. a SOPRON-72 gyakorlaton, ahol a gépjárművek bevonultatásának elrendelésétől számított 13 óra múlva még csak 52⁰/₀ került átvételre, s az előírt állomány feltöltése csak 20—25 óra múlva fejeződött be. Igaz, hogy ez nemcsak a szállítóalegységet súlytotta hátrányosan, hanem más alakulatokat is, de úgy tűnik a gépjármű biztosítás rendjét az adott szállítóalegységnek az érintett szervekkel közösen célszerű felülvizsgálni és annak függvényében módosítani.

A gépjármű átvétel gyorsaságát az előállítás mellett az átvétel helyes megszervezése is befolyásolja. Előfordult, hogy a nagyszámú gépjárművet átvevő szállítóalegységek egy részénél (a BORSOD-72 és SOLT-72 gyakorlaton) az „M” törzs parancsnokok csak néhány (2—4) gépjármű átvételi helyet szerveztek, arra való hivatkozással, hogy nincs több erejük hozzá. Ugyanakkor ennek mintegy az ellenkezőjét bizonyította a SOPRON-72 gyakorlaton résztvevő szállítóalegység-parancsnok, aki a kiegészítő parancsnokságtól igényelt ideiglenes munkaerővel 10 gépjármű átvételi helyet szervezett, méghozzá igen jóképzetségű és lelkiismeretes személyekből, akik az átvétel 8—10 perce alatt az átvételre kerülő járműveket igen alaposan átvizsgálták és még átvétel esetén is a hiányosságokat gondosan rögzítették. A gépjármű átvételi helyek szervezésében ez az utóbbi megoldás az egyedüli helyes, s arra kell törekedni, hogy egy átvételi helyre 20—25 járműnél több ne jusson.

A tartalékos tiszti, tiszthelyettesi állomány „M” feladatokba való bekapcsolása nincs kellően biztosítva. Úgy tűnik a parancsnoki eligazításokat, „M” szemléket az „M” törzsparancsnokok és a megalakító alakulatok nem használják ki teljesen, nem ismertetik meg azokat „M” feladatokkal és emiatt bevonulás után nem tudják azokat a felszerelési, sőt még az állományrendezési feladatokba sem bekapcsolni.

E problematikával van szoros kapcsolatban a mozgósított alakulat állományának rendezése, alaki szemlére való felkészítése és alaki szemléjének megtartása.

Az alaki szemlére való felkészítése során célszerű a bevonult állományt eredeti vagy tervezett beosztásába helyezni és beosztása ellátásához a legszükségesebb ismeretekkel ellátni úgy, hogy az alaki szemlére már a pk.-ok ismerjék közvetlen beosztottaikat, saját alegységük harcértékét, a beosztottak pedig közvetlen előljáróikat.

Az alaki szemle lefolytatása, véleményem szerint, az „M” alakulatok életében igen fontos mozzanat, mivel gyakorlatilag az alakulatok mozgósításának befejezését, „M” készenlétének elérését reprezentálja. A lefolytatott gyakorlatok tapasztalatai alapján az alaki szemle jó alkalom az alakulat pk.-ok, mozgósítást végrehajtó, megalakító alakulatparancsnokok részére az „M” készenlét fokának felmérésére. A tapasztalatok alapján egy zászlóalj nagyságú alegységnél erre hozzávetőlegesen egy órát célszerű fordítani. Levezetésének rendjét az Alaki Szabályzat határozza meg. Célszerű azonban, ha az alaki szemlét tartó előljáró az „M” alakulat személyi — főleg tiszti, tiszthelyettesi — állományának felkészültségéről, a technikai eszközök működőkészségéről általánosságban személyesen is meggyőződik. Ez természetesen nem helyettesítheti az alegységparancsnoki vagy döntnöki állomány részletes, szakszerű felmérő, ellenőrző tevékenységét.

A mozgósítási gyakorlatok előkészítése során nagy jelentőséggel bír a *bevonuló személyi állomány elhelyezési*, ellátási feltételeinek megteremtése. Ebben is pozitív irányú változások történtek úgy a követelmények, mind a lehetőségek terén. Ma már kialakultnak tekinthető az a gyakorlat, hogy az „M” összekovácsolási gyakorlatra bevonuló állomány a laktanyai elhelyezés időszakában a sorállomány elhelyezését megközelítő körülmények közé kerüljön. Ez azt jelenti, hogy az októbertől ápriliséig terjedő időszakban bevonulókat fűthető helyiségekben, ágyon, matracon célszerű elhelyezni, lehetőleg külön a tiszti, tiszthelyettesi és külön a leányegységi állományt.

Ennek a feltételnek a megteremtése a gyakorlatvezetőség és a befogadó alakulatok részére elég nagy megterhelést ró, s ezenkívül felvet bizonyos, a gyakorlat rejtett előkészítésével kapcsolatos problémákat. Egyik ilyen probléma, hogy elég nehéz a bevonuló nagytömegű tartalékos állományt laktanyában elhelyezni és ha igen, akkor is csak a sorállomány belső átcsoportosításával. Nagy tömegű pl. rendszergyakorlatok során behívott állományt éppen ezért célszerű más időszakban behívni, táborserűen, sátrakban elhelyezni. Így volt ez az 1969. évi TRANZIT, 1970. évi ORION, 1971. évi KOMPLEXITÁS gyakorlatokon is és az összekovácsoló kiképzést is ott kellett lefolytatni. A tavaszi-őszki gyakoroltatás viszont a népgazdaságnak okozna komoly problémát. A megoldást csak igen körültekintő, a katonai, népgazdasági érdekeket és az elhelyezési lehetőségeket figyelembe vevő tervezés jelentheti.

Nem kisebb problémát kell leküzdeni a szükséges elhelyezési, pihentetési eszközök időben való biztosítása terén sem. Ha ugyanis a mozgósítást teljesen váratlanul akarjuk elrendelni, akkor ezen anyagok előzetes kiszállítása, bizonyos mértékig ezt felfedi, legalábbis a befogadó alakulat és az „M” törzs előtt. Ha viszont semmi sem kerül előre kiszállításra, akkor az „M” időszakában jelent ez óriási problémát, s csak igen gondos tervezés, feszes szervezés esetén biztosítható a körletek időben való be rendezése és válik lehetővé a személyi állomány pihentetése. Ellenkező esetben ez akadályozhatja az összekovácsoló kiképzés vagy az adott feladat végrehajtását.

Az „M” összekovácsoló kiképzés lefolytatása

Az utóbbi időben lefolytatott „M” összekovácsolási gyakorlatok időtartama, célkitűzései igen különböző volt, emiatt tért el egymástól az „M” alakulatok összekovácsoló kiképzése is, mind program, mind időtartam szerint.

A néhány (3—4) napos „M” gyakorlatok során nyilván kevesebb idő használható fel kiképzésre, mint a rendszergyakorlatokon résztvevő „M” alakulatoknál. Az előbbi esetben a 3—4 nappól 1 nap a bevonulás, 1 nap a leszerelés, és 1—2 nap marad kiképzésre, illetve az adott feladat végrehajtására. A rendszergyakorlatok során a 8—10 napra behívott állomány részére 3—4 nap kiképzésre, 3—4 nap pedig parancsnoki, törzszetési vagy szakharcászati gyakorlatra, feladatra fordítható. Ezen a téren is pozitív irányú változások történtek. Míg a 60-as évek közepén és második felében az „M” alakulatokhoz a tartalékosok 4—6 napra kerültek behívásra, s az „M” végrehajtása után azonnal elvonultak gyakorlatra (ilyen volt az 1967. évi SÁRVÁR anyagi-biztosítási, az 1967. évi MINERVA egészségügyi gyakorlat), addig az utóbbi években már lehetőség nyílt a behívott állomány kiképzésére és csak ezután hajtották végre a parancsnoki és törzszetési, vagy szakharcászati gyakorlatokat. Így volt ez az 1969. évi TRANZIT és az 1971. évi KOMPLEXITÁS gyakorlaton is.

Ebből a szempontból úttörő jellegű és igen pozitív a SOPRON-72 gyakorlaton alkalmazott azon megoldás, mely szerint (pl. a száll. z.-nál) a tartalékos állomány kiképzésére, összekovácsolására 7—8 napot, sőt a tiszti állomány részére azt megelőzően 5—6 napot biztosítottak.

Úgy a 3—4 napos mozgósítási, mint a 8—10 napos „M” rendszergyakorlatok folyamán azt tapasztaltuk, hogy az „M” alakulatok tartalékosainak kiképzése, összekovácsolása még sok kívánnivalót hagy maga után. Ez tükröződött a kiképzési tervek, a foglalkozási jegyek állapotából, a foglalkozásvezetők nem kielégítő felkészültségéből, a szükséges segédeszközök hiányából.

A tapasztalatok birtokában úgy tűnik, hogy célszerű legalább az első 1—2 nap „M” összekovácsoló kiképzésére vonatkozó terveket egységesen meghatározni és a levezetésükhöz szükséges feltételeket központiasan megteremteni. Ezt szolgálná pl. az is, ha erre az egy-két napra elsősorban a katonai feladatok ellátásához szükséges nélkülözhetetlen ismeretek kerülnének felfrissítésre, 4—12—16 órás terv szerint. Az átvételre kerülő témákat célszerű úgy meghatározni, hogy váratlan félbeszakítás esetén is biztosítsa a feladatok végrehajtását. Ebből a célból elképzelhető kiképzési terv változat lehet:

a) Általános katonai ismeretek:

— Szolgálati Szabályzatból (katonai eskü, alá-, fölérendeltség stb.)	0,5—1,0 óra
— Helyőrségi Szabályzatból (őrség, szolgálat ellátása)	0,5—2,0 óra
— Alaki Szabályzatból (jelentkezés, sorakozás)	0,5—1,0 óra
— Fegyverismeret	0,5—1,0 óra
— Vegyvédelmi ismeret (gázálc, öfn. védőköpeny használat)	1,0—1,0 óra

Összesen:

3—6 óra

Ezen témákban célszerű lenne központilag az óravázlatokat, segédleteket kiadni, s azokkal a foglalkozásvezető tiszteket, tiszthelyetteseket a parancsnoki eligazításokon, „M” szemléken megismertetni. Így véleményem szerint az összekovácsoló kiképzés gördülékenyen menne, nem úgy, mint a SOLT-72 gyakorlaton, ahol az „M” elrendelésétől számított 30—36 óra múlva sem folyt tervszerű kiképzés.

A szakharcászati gyakorlatok tapasztalatai

A mozgósított alakulat az „M” készenlét elérése, az „M” összekovácsoló kiképzés végrehajtása után (esetleg már az alatt) harcászati gyakorlatra kerül bevonásra, vagy adott szakfeladatra kerül kirendelésre.

A hadtápalakulatok harcászati viszonyok között történő gyakoroltatása rendeltetésüktől függően igen eltérő lehet. Ebből a szempontból alapvetően a hadtápalakulatok három nagy csoportba sorolhatók:

- konkrét ellátási-biztosítási feladatot végzők,
- csak harcászati feladatot végzők.

Az első csoportba tartoznak azok, amelyek az adott gyakorlat folyamán valóságos ellátási feladatot oldanak meg, pl. tábori sütőde, szállító alegység, út-, hídépítő alegységek, valamennyi alakulat üzemanyag, élelmezési, javító, híradó, komendáns, stb. alegységei. Ezeknél a valóságos feladat teljesértékű ellátása mellett a feladat harcszerű követelmények között történő megoldását kell szorgalmazni. Pl. harcszerű telepítés, anyagátadás, szállítás, építés stb.

A második csoportba azok a hadtápalakulatok tartoznak, amelyek eredeti feladataikat csak a valóságban, csak csökkentett mértékben vagy csak feltételesen tudják végrehajtani. Ilyenek pl. a lőszerellátó és szállító-alegységek, az egészségügyi alegységek, intézetek. Itt a gyakoroltatás alapvetően a működőképesség elérésében, kedvező esetben pl. az egészségügyi alegységeknél „markírozott” sérültek kezelésében juthat kifejezésre.

A harmadik csoportot a törzsek képezik, amelyek szintén két változat szerint kerülhetnek alkalmazásra, parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatokon, vagy harcászati gyakorlatokon, amikor a törzsmunka mellett az alárendelt alegységek vezetését is végezniük kell.

Függetlenül attól, hogy a hadtápalakulatok melyik csoportba tartoznak, a gyakorlatvezetésnek mindent el kell követni, hogy a gyakorlat folyamán azokat a várható alkalmazási elvek és harcszerű körülmények között gyakoroltassák. A résztvevő alakulatok parancsnokainak és törzseinek pedig úgy kell ténykedniük, alárendelt alegységeiktől, beosztottaiktól meg kell követelniük a harcszerű követelmények betartását.

Vonatkozik ez a gyakorlat teljes időszakára. Pl. menet alatt sem lehet a gépjárműveket és gépjármű oszlopokat egymásra szorosan (3—5 m-re) felzárkóztatni, feltöltésükről megfélekedezni, az ellátást végző hadtápalagységeket, pl. élm.-ellátó rajokat, üzemanyag-raktárakat, sütődéket stb. a harcszerű követelmények figyelembevételével elhelyezni, vagy adott

körletben az őrzés ügyeleti szolgálatáról, az objektumok védelméről, tömegpusztító eszközök elleni védelemről megfelelően. Ezen rendszabályok gyakorlati megvalósítását feltétlenül elősegítheti az 1970 szeptemberében levezetett ezredhadtáp módszertani bemutaton látottak alkalmazása. Továbbá úgy tűnik, hogy célszerű lenne a hadtápalakulatok őrzés-védelmének, a csapások következményeinek felszámolásával kapcsolatos felkészültségét a gyakorlatok során az eddigieknél intenzívebben ellenőrizni, a különböző rendszabályok kiváltása útján. Kiterjeszhető ez — több gyakorlat tapasztalata alapján — a menet alatti, vagy szállítást végrehajtó oszlopokra is.

A hadtápalakulatok elmúlt években lefolytatott harcászati gyakorlatai jelentős mértékben járultak hozzá a csapatok harcászati gyakorlatainak sikeres végrehajtásához, vagy nyújtottak lehetőséget egy-egy fontos hadtápbiztosítási elv gyakorlatban történő kipróbálásához.

A gyakorlatok első csoportjába tartozó — a csapatok harcászati gyakorlatain résztvevő — hadtápalakulatok valóságos ellátási feladatokat oldottak meg. Pl. a tábori előretolt bázis az 1967. évi „SÁRVÁR” gyakorlaton 120, az 1971. évi „KOMPLEXITÁS” gyakorlaton közel 200 tonna anyagot adott át a seregtest (magasabbegység) részére. A „SOPRON-72” gyakorlaton a magasabbegység tábori sütődjéje teljes egészében biztosította a harcászati gyakorlaton résztvevő állomány friss kenyérral való ellátását, közel 20 tonna kenyér kisütésével. A szállító egységek, alegységek, szervek Harckészültségi Utasításban gyakorlatokra előírt mozgókészleteken kívül végzik a gyakorlat ellátásával kapcsolatos szállításokat, nemegyszer bonyolult körülmények között, pl. az 1966. évi „VLTAVA” gyakorlaton külön vasúti szerelvény szállította a szükséges üzemanyagot az elvonuló csapatok mögött, a központ és tábori hadtáp szállító alegységei az „M” összekovácsolási gyakorlatok során a törzs részére lefolytatott hadijáték, a személyi állomány kiképzése mellett, igen hasznos szállítási feladatokat (pl. más „M” alakulatok anyagainak ki- és átszállítása) végeznek. Külön ki kell emelni az 1970. évi árvízi károk helyreállításában résztvevő MN tábori hadtáp (kiszolgáló és műszaki) alegységek hasznos tevékenységét, melyek során közel 20 000 vagon kirakásával igen nagymértékben hozzájárultak a szabolcsi nagy volumenű lakásépítkezés időben történő végrehajtásához. A fenti, távolról sem teljes, felsorolás meggyőzően bizonyítja a hadtápalakulatok gyakorlatainak szükségességét, hasznosságát, eredményességét. A feladat ezzel kapcsolatban az, hogy a fenti alapvető tevékenységet, ahol lehet jobban, célszerű összekapcsolni a tábori hadtápbiztosítási és harcszerű követelményekkel és úgy gyakoroltatni az alegységeket és a személyi állományt, hogy a valóságos feladatra is megfelelően felkészülhessen.

A gyakorlatok második csoportjába tartozó, vagy ha lehet úgy nevezni a kísérleti gyakorlatokon is nagyjelentőségű feladatot oldanak meg a hadtápalakulatok. Így volt ez pl. az 1969. évi „TRANZIT” közlekedési gyakorlaton, amikor az ideiglenes átrakó körletek tanulmányozása keretében egy átrakó irány létrehozása és működtetése terén szereztünk hasznos tapasztalatokat a szükséges erők és eszközök nagyságának, a Dunán való anyagszállítás idejének felmérésével. Így szereztünk értékes tapasztalatokat.

talatokat az 1968. évi „HORIZONT” és az 1970. évi „ORION” egészségügyi gyakorlaton katonai és polgári egészségügyi szolgálat együttműködése, a hátországi kiürítő kórházak alkalmazása, a sebesültellátó vonatok alkalmazása, új típusú kórházak kialakítása terén.

Célszerű külön kiemelni az MN korszerű anyagmozgatási rendszerének kialakítása érdekében folyó gyakorlatokat, melyek közül véleményem szerint különös jelentőséggel bír az 1970. évi gépkocsizó lövészezred hadtápbemutató és az 1971. évi „KOMPLEXITÁS” gyakorlaton végrehajtott nagytömegű vasútról gépkocsira, gépkocsiról, gépkocsira való anyagátvitel gyakoroltatása a rendszeresítésre javasolt korszerű anyagmozgató gépi eszközök és technológia alkalmazásával.

Végül, de nem utolsó sorban, a hadtápalakulatok szakharcászati gyakorlatai nagy szerepet játszanak azok szervezetének, alkalmazási elveinek kialakításában is. Ezt bizonyította az 1971. évi „KOMPLEXITÁS” gyakorlat azon tapasztalata is, mely lehetővé tette a tábori előretolt bázis raktárai (szervei) korszerű telepítési elveinek gyakorlatban történő kipróbálását. Így alakult ki a tábori üzemanyag, élelmezési, egészségügyi raktár, vágóüzem, tábori mosoda célszerű telepítésének rendje. Ezen gyakorlatok alapját képezhetik a kidolgozásra kerülő működési utasításoknak. Ezt a gyakorlati tapasztalatszerzést a jövőben is célszerű intenzíven folytatni.

*

A fentiekben kívántam összegezni a hadtápalakulatok mozgósítási gyakorlatainak szerzett főbb tapasztalatokat, tanulságokat azzal a céllal, hogy a tapasztalatok hasznosításával, a felmerült hiányosságokból okulva a hadtápalakulatok háborúra való felkészítésének színvonalát tovább javíthassuk.